

ברכת המזון (15)

אנו צריכים כאן לבקש רחמים, אלא שיתגלו ויופיעו אורותיהם לעיני כל העמים.

סידור "היעב"ץ ברכת המזון"

ועל מלכות בית דוד משיחך ועל בית הגדול וכו' הקשה מרן הגאון רב חיים שליט"א, מדוע מקדימים את מלכות בית דוד לבנין בית המקדש, והרי בירושלמי מבואר (מעשה שני פ"ה ה"ב): שבית המקדש עתיד להיבנות קודם שתחזור מלכות בית דוד, דאמרינן שם: אמר ר' אחא זאת אומרת שבית המקדש עומד להיבנות קודם מלכות בית דוד דכתיב: "ודם ענב תשתה חמר". ותירץ דכיון דקי"ל דכל שלא אמר מלכות בית דוד בבונה ירושלים לא יצא ידי חובתו, לכך הקדימוהו. ואפשר לומר עוד על פי מה שכתב הרמב"ם (פרק י"א בהלכות מלכים ה"ד) וז"ל: ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזקה בדקה, וילחם מלחמות ה', הרי זה בחזקת שהוא משיח, אם עשה והצליח ובנה בית המקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח ודאי. הרי לך שעוד קודם שיבנה ביהמ"ק כבר יעמוד מלך מבית דוד שיהיה בחזקת משיח ולכן יש להקדים את מלכות בית דוד לבנין ביהמ"ק. אמנם בדעת הירושלמי שכתב שבית המקדש יבנה קודם שתשוב מלכות בית דוד, צריך לומר דאע"ג שקודם שיבנה בית המקדש כבר יעמוד מלך מבית דוד אשר יהיה בחזקת משיח, מכל מקום כל זמן שלא נעשה בוודאי משיח, אין זה מלכות בית דוד גמורה.

ספר "חיים של ברכה"

פרנסנו וכלכלנו

תפילות רבות מתפללים אנו על הפרנסה, ועל כך היה אומר הצדיק רבי מאיר מפרמישלאן: רבנו של עולם, אם היית לוקח את כל התפילות של עם ישראל, וסוחט אותן, הרי בעצם היה נופל מהם כסף, אבל אם ניקח את הכסף של היהודים ונסחט אותו יצא ממנה רק מצוות. נכון שהיהודים מחפשים כסף אבל מטרתם היא לשם מצוה כגון: תפילין, וציצית שבת וחינוך הילדים, וחיתון הילדים ועוד, אשר לקיימם נדרש כסף.

וכתב ה"טורי זהב" בשם ה"בעל שם טוב": "סולם" בגימטריא שוה ל 136 כמנין "ממון". הסולם נצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכך הממון, אפשר לרדת איתו שאול תחתית, כי בקלות עלול להיכשל בגאווה ושאר חטאים, אך אם אדם יודע לפעול נכון בממנו, הוא יכול להעפיל השמימה. מוסיף ה"טורי זהב": גם "עוני"

כדי להשוות את סגנון שבברכת המזון
"רחם נא"

יש נוסחאות שלא מופיעה בהן את המילה "נא", אולם הבעל "ברוך שאמר" הגאון רבי ברוך עפשטיין מפינסק, נתן טעם נפלא: בכל הברכות מברכת המזון, בא שם הוי"ה לאחר שתי מילים: ברוך אתה ה', נודה לך ה', ועל הכל ה', רצה והחליצנו ה', ברוך אתה ה' בונה ירושלים, ברוך אתה ה' הקל אבינו, ומן הראוי שיהיה סגנון ברכה זו שווה לסגנון כל הברכות. וטעם להקפדה זו על שתי מילים קודם שם הוי"ה הוא על פי הגמרא (חולין צא:): חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת, שישאל מזכירין את השם לאחר שתי תיבות, שנאמר "שמע ישראל ה'", ואילו מלאכי השרת מזכירין את השם רק לאחר שלוש תיבות שנאמר: "וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה'" (ישעיה ו'), ופסוק זה נאמר על המלאכים. ולא התבאר במה זכה ישראל לעדיפות זו על המלאכים. אך הנה אמרו בגמרא (סנהדרין קד:): גדולה לגימיה שמקרבת את הרחוקים, שבשכר שאמר יתרו "קראנה לו ויאכל לחם" (שמות ב. כ), זכו בניו וישבו בלשכת הגזית. ומעתה אף אנו נאמר, שבשכר ההודאה על הלחם שאכלנו מטוב ה', וגם בשכר שמדקדקים להודות ולברך גם כאשר הם אוכלים רק כזית או כביצה, (כמבואר בגמרא ברכות כ:): זכו בענין זה להזכיר את השם לאחר שתי תיבות בלבד. מידה כנגד מידה

ספר "כמוצא שלל רב, ברכת המזון"

ועל ירושלים עירך

צריך ביאור מדוע נקראת ירושלים "עירך", יש לומר: דכשבחר ה' מקום לבית המקדש, מלבד מה שיש כאן בחירת מקום, יש גם בחירת עיר, וכן מדייק בפסוקים "מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם" (מלכים פ"ח ט"ז)

ספר "חיים של ברכה, על ברכת המזון"

איך שייך לרחם על דבר שחלף ואיננו?
רחם נא... ועל הבית הגדול והקדוש

לפי פשוטו כותב הגאון רבי יעקב עמדין בסידורו, כמו זר נחשב, ובפרט התפילה על הבית, שהרי לא שייך לרחם על דבר שחלף ואיננו? ואם תאמר שזו תפילה על בנינו, ואין זה משמעות הלשון. אבל, הוא מבאר, הלא באמת לא בטלו דברים הללו, אף אם נראה לעין הגשמית, במציאותם הם עומדים ברום עולם, ולפיכך הן בקדושתן אף כשהן שוממין לעינינו, ומאחר ומובטחים אנו שיחזרו אלינו באחרית הימים, על כן אין

בגמטריא 136, כמינן "סולם" דהיינו שגם העוני הוא ניסיון, עבור האדם, ולא רק העושר. וכמו בניסיון העושר, כך גם בניסיון העוני אפשר זהו סולם אשר ניתן לרדת עימו עד הארץ, אך גם ניתן להעפיל עימו עד השמים.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

תן לנו פרנסה, כדי שנהיה פנויים לעבודתך רחם נא... ועל הבית הגדול... רענו זוננו. יש לשאול: הלא מדרך המבקשים לבקש בתחילה דבר קטן, ואחר כך להגדיל את הבקשות, כמו שסיפרו במדרש על דרכו של העני המבקש פת לחם, ואחר כך מבקש דבר מה ללפת בו את הפת. והנה, כאן פותחים בבקשה הנעלה והנגשבת לבנין הבית הגדול והקדוש, ולאחר מכן אנו מבקשים בקשות כה הפעוטות, יחסית: פרנסנו וכלכלנו ואל תצריכנו לידי מתנות בשר ודם, הכיצד? אפשר לתרץ על ידי משל: חולה במחלה קשה הובא אל הרופא. הרופא ראה את מצבו הירוד, את חלישותו ואת חוורונו, והורה לשלחו לבית הבראה בהרים, לנפוש באויר הצח. שם יהנה ממאכלים מבריאים וממנוחה מוחלטת, ואז ישוב לאיתנו ויתחזק.

לפתע הבחין הרופא בפצע פעור ברגלו של החולה, כיב מוגלתי, מיד הורה לחפש את הפצע ולרפאותו עוד לפני הנסיעה לבית ההבראה. נבהלו בני המשפחה ושאלו: האמנם הפצע כה מסוכן? ענה הרופא ואמר: לא ולא, הפצע אינו מסוכן, אבל הוא מפריע למנוחת החולה, טורד את שלוותו, ועלול למנוע את החלמתו והבראתו.

הוה הדין בנו. אמנם כל שאיפתנו להתעלות ברוחניות, להיגאל ולזכות לאור פני ה', אבל כל עוד טורדות אותנו דאגות הפרנסה וענייני החולין, נבצר מאתנו לפנות את דעתנו לקניינים הנצחיים הנעלים. כמו שאמרו (עירובין מא:), שהעניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו. לפיכך הרינו מבקשים את הבקשה הגדולה והעיקרית, אולם מוסיפים ומבקשים: אנא, הזמן לנו צרכינו הגשמיים, ספק לנו את פרנסתנו, כדי שתהא דעתנו פנויה לבקש רוחניות, התעלות וגאולה.

ספר "כמצוא שלל רב ברכת המזון" בשם האדמו"ר מויזניץ

רענו זוננו וכו'

יש לשאול: מה ענין בקשות אלו לבנין ירושלים, יש לומר: משום דאמרין (סוטה מח:). העיד ר' יהושע מיום שחרב ביהמ"ק אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות ושומן הפירות ושומן הדגן. לפיכך אנחנו מבקשים שגם בזממה"ז בטרם תסור מעלינו קללת הגלות יחננו אלוקים ויספק לנו פרנסתנו. ויש עוד להוסיף, ומאחר שבקשנו על חזרת הבית המקדש, שוב מבקשים על חזרת טעם הפירות משום שהיא תלויה בבנין בית המקדש.

ספר "חיים של ברכה על ברכת המזון"

הלכה: כיבוד ומורא בחמיו וחמותו

כתב השו"ע (יו"ד ס' ר"מ סכ"ד): חייב אדם לכבד חמיו. ובפסקים ותשובות (אות ס) כתב: מקור דין זה הוא ממה שמצינו שדוד דיבר אל שאול חמיו בלשון כבוד "אבי גם ראה גם ראה". ורוב האחרונים הסכימו שחייב זה אינו מן התורה אלא מדרבנן. והסכימו גדולי הפוסקים שכל חיובי הכבוד בחמיו חייב גם בחמותו, וכן אישה חייבת בכבוד חמיה וחמותה, אם אינה עוסקה בצרכי בעלה. גדר הכבוד כתב הש"ך בשם הב"ח: שאינו חייב לכבדם כמו אביו ואמו, אלא רק כמו שאר זקנים חשובים, וכן סתמו רוב הפוסקים. כמו לעמוד לפניו או לדבר בכבוד, אבל יכול לישב במקומו, ולקרוא בשמו. אבל למעשה המנהג הפשוט הוא שלא לקראו בשמו ולא לישב אל מקומו הקבוע. *ספר "פסקים ותשובות"*

פתגם: מוטב שאכשל באהבת חינום מאשר בשינאת חינום.
רב נחמן מברסלב

חקירה: תשלומי תפילה

התפילה החדשה נחשבת במקום התפילה שחסרה, או תפילה אחרת, והתפילה הקודמת עדיין חסרה. (עין בלומדות יד) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: נפשות יבשות

הגאון ר' יעקב דוד סלוצקר נתפרסם כדרשן מופלא, הכובש את לב שומעיו ומעוררם לכביה. פעם אחת נשא הספד על רבה של קהילה שהלך לעולמו. הוא הפליג בדברים נמלצים, הנוקבים ויורדים חדרי בטן. אך למרבה התמהון נשאר הקהל שווה נפש ואיש לא הויל דמעה. אחרי כן שאלהו אחד ממקורביו: היתכן? היכן כוח הדרוש הנודע לתהילה? השיב לו רבי יעקב דוד: כל כוחי הוא רק בפתיחת הברז, אבל אם החבית ריקה ויבשה, מה תועיל פתיחת הברז?

ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קצ)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים.

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

